

De patientia

Περὶ ὑπομονῆς

Ὁ βουλόμενος Θεῶ εὐαρεστήσαι καὶ κληρονόμος Θεοῦ διὰ πίστεως γενέσθαι, ἵνα καὶ αὐτὸς υἱὸς Θεοῦ προσαγορευθῆ, γεννηθεὶς ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, πρὸ πάντων τῆς μακροθυμίας καὶ τῆς ὑπομονῆς δραξάμενος, ὀφείλει τὰς ἀπαντώσας θλίψεις, στενοχωρίας τε καὶ ἀνάγκας γενναίως ὑποφέρειν, ἥτοι σωματικὰς νόσους καὶ πάθη, ἥτοι ὄνειδισμοὺς καὶ ὕβρεις ὑπὸ ἀνθρώπων, ἥτοι ἀοράτους θλίψεις διαφόρους, τὰς ἐπαγομένας τῇ ψυχῇ ὑπὸ τῶν τῆς πονηρίας πνευμάτων πρὸς τὸ ἐμποδίσαι αὐτὴν εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, εἰς χαύνωσιν καὶ ὀλιγωρίαν καὶ ἀνυπομονησίαν ἀπαγαγεῖν βουλομένων· κατ' οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ, συγχωροῦντος ἐκάστη ψυχῇ δοκιμασθῆναι ἐν διαφόροις θλίψεσιν, ἵνα φανερωθῶσιν οἱ ἐξ ὅλης ψυχῆς ἀγαπῶντες τὸν Θεόν, εἰ πάντα τὰ ἐπιφερόμενα ὑπὸ τοῦ Πονηροῦ γενναίως ὑποφέρουσι καὶ 307 τῆς ἐλπίδος τοῦ Θεοῦ οὐκ ἀφίστανται, ἀλλὰ πάντοτε τὴν λύτρωσιν διὰ τῆς χάριτος ἐν πίστει καὶ ὑπομονῇ πολλῇ ἐκδεχόμενοι· διὸ καὶ ἐξελεθῆναι δυνήσονται πάντα πειρασμόν, καὶ οὕτως τῆς ἐπαγγελίας τυχόντες, ἄξιοι τῆς βασιλείας καθίστανται. Ὀφείλει οὖν ψυχὴ, ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Κυρίου κατακολουθοῦσα, τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν αἶρειν, ὡς γέγραπται· τουτέστιν, ἐτοίμως ἔχουσα ὑπομένειν διὰ Χριστὸν πᾶσαν θλίψιν καὶ πειρασμόν, ἥτοι φανερόν ἥτοι κρυπτόν, καὶ εἰς τὸν Κύριον ἀποκρέμασθαι τῇ ἐλπίδι πάντοτε, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ αὐτοῦ ἐστὶν καὶ τὸ θλιβῆναι τὴν ψυχὴν, παραχωρουμένην ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τὸ λυτρωθῆναι παντὸς πειρασμοῦ καὶ θλίψεως δι' αὐτοῦ. Εἰ δὲ μὴ ἀνδρίζεται καὶ γενναίως φέρει, ὑπομένουσα πάντα πειρασμόν καὶ θλίψιν, ἀλλὰ λυπεῖται καὶ ἀκηδιᾷ καὶ ἄχθεται καὶ στενοχωρεῖται καὶ ὀλιγωρεῖ τοῦ ἀγῶνος, ἢ καὶ ἀπελπίζει, ὡς μηκέτι λυτρουμένη, ὅπερ καὶ τοῦτο αὐτῆς τῆς κακίας ἐστὶ τέχνη, εἰς ἀκηδίαν καὶ ὀλιγωρίαν τὴν ψυχὴν ἐμβάλλουσα· καὶ τῆς ἐλπίδος ἐγκρατῆς μὴ γενομένη, ἀπεκδεχομένη τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἐν πίστει ἀδιστάκτω, τῆς ζωῆς ἢ τοιαύτη οὐ γίνεται, ἐπειδὴ ἀκόλουθος πάντων 308 τῶν ἀγίων οὐ γέγονεν, οὔτε τοῖς ἴχνεσι τοῦ Κυρίου περιεπάτησεν. Κατανόησον καὶ ἴδε, πῶς ἐξ ἀρχῆς οἱ πατέρες καὶ πατριάρχαι καὶ προφῆται καὶ ἀπόστολοι καὶ μάρτυρες δι' αὐτῆς ὁδοῦ τῶν θλίψεων καὶ τῶν πειρασμῶν διελθόντες, οὕτως ἐγενήθησαν εὐαρεστήσαι Θεῶ, ὑπομείναντες πάντα πειρασμόν καὶ θλίψιν γενναίως, καὶ ἐν ταῖς στενοχωρίαις ἠδοντο, διὰ τὴν προσδοκωμένην τῆς μισθαποδοσίας ἐλπίδα, ὡς ἡ Γραφή φησι· τέκνον, ἐὰν προσέρχη δουλεύειν Κυρίῳ, ἐτοίμασον τὴν ψυχὴν σου εἰς πειρασμόν· εὐθύνον τὴν καρδίαν σου καὶ καρτέρει. Καὶ πάλιν ὁ Ἀπόστολος λέγει· εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί. Καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν· τὰ ἐπιφερόμενά σοι πάντα, ὡς ἀγαθὰ πρόσδεξαι· εἰδὼς ὅτι ἄνευ Θεοῦ οὐδὲν γίνεται. Καὶ ὁ Κύριος λέγει· μακάριοί ἐστε, ὅταν ὄνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ. Χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολλὸς 309 ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ τό· μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκα δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Δεδιωγμένοι δέ, ἥτοι φανερώς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἥτοι κρυπτῶς ὑπὸ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας· ἀνταγωνίζονται γὰρ πρὸς τὴν τὸν Θεὸν ἀγαπῶσαν ψυχὴν καὶ εἰς θλίψεις διαφόρους ἐμβάλλουσι, πρὸς τὸς ἐμποδίσαι αὐτὴν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν· ἅμα δὲ ἵνα καὶ δοκιμασθῶσιν, εἰ κατὰ ἀλήθειαν ἀγαπῶσι τὸν Θεόν, ἐν τῷ ὑπομένειν πᾶσαν θλίψιν καὶ τῆς ἐλπίδος εἰς τέλος κρατῆσαι καὶ τὴν λύτρωσιν ἐπιδείξασθαι ἐκδεχόμενοι. Ἡ πάλιν καὶ ἀκηδιῶσα ἢ ὀλιγωροῦσα καὶ τῆς ἐλπίδος ἐλαττουμένη ἀποδειχθήσεται, μὴ ἀγαπῶσα τὸν Θεὸν ἐξ ἀληθείας. Αἱ δὲ διάφοροι θλίψεις καὶ πειρασμοὶ ἀποδεικνύουσι

τάς ἀξίας οὐσας καὶ ἀναξίους ψυχάς· τὰς ἐχούσας πίστιν, ἐλπίδα καὶ ὑπομονήν, καὶ τὰς μὴ ἐχούσας· ἵνα ἐν πᾶσιν ἀποδειχθῆσονται δόκιμοι καὶ πισταὶ καὶ ἄξιοι ψυχαί, ἕως τέλους ὑπομένουσαι καὶ τῆς ἐλπίδος τῆς πίστεως κρατήσασαι, καὶ οὕτως τὴν ἀπολύτρωσιν δεξάμεναι διὰ τῆς χάριτος, δικαίως τῆς βασιλείας κληρονόμοι γενήσονται. 310 Τὴν ὑπομονὴν τοίνυν καὶ ἐλπίδα πρὸ πάντων ἐκάστη ψυχὴ βουλομένη εὐαρεστήσαι Θεῷ γενναίως κρατεῖτω, καὶ οὕτως δυνήσεται διεξελεθεῖν πᾶσαν ἐπανάστασιν καὶ θλίψιν τοῦ Πονηροῦ. Οὐδὲ γὰρ εἰς τοσοῦτο παραχωρεῖ ὁ Θεὸς ψυχὴν εἰς αὐτὸν ἐλπίζουσαν καὶ αὐτὸν ὑπομένουσαν πειρασθῆναι, ὥστε ἐξαπορηθῆναι καὶ παραδοθῆναι εἰς πειρασμοὺς καὶ θλίψεις, ἃς οὐ δύναται ὑπενεγκεῖν· ὡς ὁ Ἀπόστολός φησιν· πιστὸς ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἔασει ἡμᾶς πειρασθῆναι, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι ἡμᾶς ὑπενεγκεῖν. Οὐδὲ γὰρ ὅσον βούλεται ὁ Πονηρὸς πειράζει καὶ θλίβει τὴν ψυχὴν, ἀλλ' ὅσον παραχωρεῖται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Μόνον ἡ ψυχὴ γενναίως ὑποφέρουσα, τὴν ἐλπίδα κρατεῖτω τὴν ἐν πίστει, ἀπεκδεχομένη τὴν παρ' αὐτοῦ βοήθειαν καὶ ἀντίληψιν, καὶ ἀμήχανον αὐτὴν ἐγκαταλειφθῆναι. Ἄλλ' ὅσον ἀγωνίζεται, διὰ πίστεως καὶ ἐλπίδος προσφεύγουσα Θεῷ, καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ βοήθειαν καὶ λύτρωσιν ἀδιστακτικῶς ἐκδεχομένη, τοσοῦτω ταχύτερον λυτροῦται αὐτὴν ὁ Κύριος πάσης περιεχούσης θλίψεως. Οἶδε γὰρ αὐτὸς πόσον ὀφείλει εἰς δοκιμασίαν καὶ πειρασμὸν εἰσελεθεῖν ἢ ψυχὴν, 311 καὶ τοσοῦτο καὶ παραχωρεῖ· μόνον αὐτὴ ἐγκρατὴς γενέσθω εἰς τέλος, καὶ οὐ μὴ καταισχυνηθῆ. Καθὼς εἴρηται· ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει. Καὶ πάλιν· ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ ὁ Κύριός φησιν· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. Καὶ πάλιν· ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Καὶ ἀλλαχοῦ λέγει· τίς ἐπίστευσε τῷ Κυρίῳ, καὶ κατησχύνθη; Ἡ τίς ἐνέμεινε τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ κατελείφθη; Καὶ τίς ἐπεκαλέσατο αὐτόν, καὶ ὑπερέιδεν αὐτόν; Εἰ γὰρ οἱ ὀλίγης συνέσεως καὶ νοῦς μέτοχοι γεγονότες ἄνθρωποι ἐπίστανται δοκιμάζειν καὶ διακρίνειν, πόσον βάρος καὶ γόμον ἕκαστον τῶν ζώων βασταίνει δύναται, οἶον, ἡμίονος ἢ κάμηλος· καὶ τοσοῦτον ἐπιφορτίζουσι κατὰ τὴν δύναμιν τοῦ ζώου. Καὶ ὁ κεραμεὺς πλάσας τὰ σκευῆ, ἐὰν μὴ ἐν τῇ καμίνῳ βάλῃ αὐτά, ἵνα πυρωθέντα στερεωθῆ, ἐπιτήδεια εἰς χρῆσιν ἀνθρώποις οὐ γίνεται· ἐπίσταται δὲ πόσον ἐν τῷ πυρὶ χρῆ ἔασαι, ἕως οὗ χρῆ 312 σιμα γένηται· οὐδὲ ὑπὲρ τὸ δέον αὐτὰ ἀφήσιν ἐν τῇ καμίνῳ, ἵνα μὴ κατακαέντα διαφθαρή· οὐδὲ πάλιν ἐλλιπόμενα, ἵνα μὴ ἀποίητα ἦ καὶ ἄχρηστα. Εἰ οὖν ἐπὶ τῶν φθειρομένων καὶ φαινομένων τοσαύτην διάκρισιν καὶ γνῶσιν οἱ ἄνθρωποι κέκτηνται, πόσω μᾶλλον ὁ Θεὸς ὢν ἀκατάληπτος τῇ γνώσει καὶ τῇ συνέσει, καὶ ὄλος σοφία ὑπάρχων, ἐπίσταται πόσων δοκιμασιῶν καὶ πειρασμῶν χρῆζουσιν αἱ ψυχαί, αἱ αὐτῷ εὐαρεστήσαι θέλουσαι καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς ἐπιτυχεῖν ἐπιθυμοῦσαι· καὶ οὕτως ὑπομείνας γενναίως καὶ προθύμως ἐν ἐλπίδι πᾶσαν θλίψιν μέχρι τέλους, τότε δόκιμοι καὶ ἐπιτήδαιοι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν καθίστανται. Ὡσπερ γὰρ τὸ εἶδος τῆς καννάβευς οὐ χρησιμεύει εἰς τὸ γενέσθαι ἀπ' αὐτοῦ νήματα λεπτότατα, ἐὰν μὴ ἐπὶ πολὺ κοπανισθῆ· καὶ ὅσον βασανίζεται, τοσοῦτω καθαρώτερον καὶ ἐπιτηδειότερον γίνεται, οὕτω καὶ ἡ φιλόθεος ψυχὴ εἰς πολλὰς δοκιμασίας καὶ πειρασμοὺς εἰσερχομένη καὶ θλίψεις ὑπομένουσα γενναίως, καθαρωτέρα καὶ χρησιμωτέρα εἰς τὴν πνευματικὴν τῆς λεπτότητος ἐργασίαν καθίσταται, καὶ τέλος τὸν ἐπουράνιον τῆς βασιλείας χῶρον κληρονομεῖν καταξιούται. Ὡσπερ γὰρ τὸ νεόπλαστον σκεῦος ἐν πυρὶ 313 <μῆ> βληθέν, ἀνεπιτήδειον ἐστὶν εἰς χρῆσιν ἀνθρώπων· ἢ ὡσπερ νήπιον, ἐφ' ὅσον χρόνον εἰς τὸ τοῦ κόσμου ἔργον ἀνεπιτήδειον τυγχάνει, οὔτε γὰρ πόλεις οἰκοδομεῖ, οὔτε φυτεῦσαι δύναται, οὔτε σπόρον καταθέσθαι, οὔτε ἕτερον τι τοῦ κόσμου ἐπιτελεῖν, νήπιον γάρ ἐστιν, οὕτω καὶ αἱ

ψυχαί, αἱ χάριτος θείας μέτοχοι γενόμενοι, τροποφοροῦνται ἐν τῇ γλυκύτητι καὶ ἀναπαύσει τοῦ Πνεύματος, διὰ τὴν νηπιότητα αὐτῶν τῇ τοῦ Κυρίου χρηστότητι μηδέπω δοκιμασθεῖσαι ἐν διαφόροις πειρασμοῖς καὶ θλίψεσιν ὑπὸ τῶν πονηρῶν πνευμάτων, δι' ὧν δείκνυται ἡ ὑπομονή· ἀλλὰ ἀκμὴν νήπιοι τυγχάνουσι, καὶ ἴν' οὕτως εἴπω, οὐδέποτε χρησιμεύουσι τῇ βασιλείᾳ, ὡς εἴρηται· εἰ δὲ χωρὶς ἔστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγονάσι πάντες, ἄρα νόθοι ἔστε, καὶ οὐχ υἱοί. Ὡστε καὶ αἱ θλίψεις καὶ οἱ πειρασμοὶ συμφέρον εἰσὶ τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ δόκιμον καὶ στερεὰν τὴν ψυχὴν ἀπεργάζονται, ἐὰν γενναίως καὶ προθύμως ἐν πεποιθήσει Θεοῦ καὶ ἐλπίδι ὑπομένη τὰ ἐπερχόμενα, ἀπεκδεχομένη ἐν πίστει ἀδιστακτῶ τὴν ἀπὸ τοῦ Κυρίου λύτρωσιν καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Καὶ ἀδύνατον ἀποτυχεῖν αὐτὴν τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Πνεύματος καὶ τῆς ἀπολυτρώσεως τῶν τῆς κακίας παθῶν· καὶ καταξιοθῆ ὡς δόκιμος καὶ πιστὴ τὴν 314 εἰς τὸν Κύριον ἐλπίδα ἕως τέλους ἐν ὑπομονῇ κρατῆσαι. Ὡσπερ γὰρ οἱ ἅγιοι μάρτυρες εἰς τὸ φαινόμενον πολλὰς βασάνους ὑπέμειναν, καὶ ἕως θανάτου ἐλθόντες τὴν εἰς τὸν Κύριον ἐλπίδα, ἔμειναν εἰς τὴν καλὴν ὁμολογίαν καὶ οὕτως δόκιμοι ἀποδειχθέντες τοὺς στεφάνους τῆς δικαιοσύνης λαβεῖν κατηξιώθησαν. Οἱ δὲ πλείονας καὶ χαλεπωτέρας βασάνους ὑπενεγκόντες, πλείονα δόξαν καὶ παρρησίαν ἐκτήσαντο πρὸς τὸν Θεόν· ὅσοι δὲ ἠπίστησαν, τὰς θλίψεις καὶ μάστιγας δεδοικότες, μὴ ἐμμεῖναντες τῇ καλῇ ὁμολογίᾳ εἰς τέλος, ἀπαρρησίαστοι καὶ κατησχυμμένοι καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἀποδείκνυνται. Τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ψυχαί εἰς θλίψεις παραδιδόμεναι, ἵνα δοκιμασθῶσιν ὑπὸ τῶν τῆς πονηρίας πνευμάτων, ἀοράτως καὶ διαφόρως βασανιζόμεναι, ἤτοι κρυπτῶς ἔνδοθεν πόνοις θλίψεων ἢ λογισμοῖς πονηροῖς, ἤτοι δὲ καὶ φανερώς διὰ σωματικῶν παθῶν, ὑπομείνασαι γενναίως καὶ τῆς ἐλπίδος κρατήσασαι καὶ τὴν μισθαποδοσίαν τοῦ Κυρίου ἀπεκδεχόμεναι, τῶν στεφάνων τῆς δικαιοσύνης καταξιοῦνται, τὴν αὐτὴν ἀπολύτρωσιν ἔνδοθεν ἐχόμεναι καὶ τὴν αὐτὴν παρρησίαν τῶν μαρτύρων ἐπὶ Θεῷ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως εὐρίσκουσαι. Τὸ γὰρ αὐτὸ μαρτύριον 315 τῶν θλίψεων, ὅπερ ἐκεῖνοι διὰ τοῦ σταυροῦ, οὗτοι δὲ διὰ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας τῶν ἐν ἐκείνοις ἐνεργησάντων, καὶ ὅσω πλείονας θλίψεις καὶ ἐπαναστάσεις τοῦ Πονηροῦ ὑπομένουσι, καὶ τὴν ἐλπίδα εἰς τέλος κρατοῦσι, τοσοῦτω πλείονα δόξαν ἐπὶ Θεῷ πορίζονται. Καὶ ἐντεῦθεν λυτρωθήσονται κατὰ τὴν ἐλπίδα τῆς προσδοκίας αὐτῶν καὶ τῆς παρακλήσεως τοῦ Πνεύματος ἀξιοῦνται, καὶ ἐκεῖθεν αἰώνιων ἀγαθῶν καὶ τῆς βασιλείας κληρονόμοι γενήσονται. Ὅσαι δὲ ὑποσταλῶσι δειλίᾳ καὶ φόβῳ, τὰς θλίψεις μὴ ὑπομείνασαι, ἀλλ' εἰς ὀλιγωρίαν καὶ ἀνυπομονησίαν καὶ ἀπελπισμὸν ἔλθωσι, καὶ ἀποστραφῶσι τῆς δικαίας ὁδοῦ καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου εἰς τέλος μὴ ἐκδέχονται, αἱ τοιαῦται ψυχαί, ὡς ἄδικοι εὐρεθεῖσαι, τῆς αἰωνίου ζωῆς τυχεῖν πῶς δυνησονται; Ἔως θανάτου γὰρ πᾶσα ψυχὴ χρεωστεῖ, διὰ τὸν Κύριον τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντα, μακροθυμεῖν καὶ ὑπομένειν εἰς τέλος, καὶ τὴν εἰς αὐτὸν ἐλπίδα κρατῆσαι, καὶ οὕτως τῆς αἰωνίου σωτηρίας καταξιοθῆναι. Ὅσοι γὰρ βούλονται τελείως ἐξελθεῖν τῆς αἰωνίου γεέννης τῆς τιμωροῦσης τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ τῆς αἰωνίου βασιλείας ἐπιτυχεῖν, τὰς θλίψεις τῆς γεέννης ἐντεῦθεν διὰ τῶν πειρασμῶν, τῶν ὑπὸ τοῦ Πονηροῦ ἐπαγομέ 316 νων, παθοῦσιν ἀεὶ· καὶ ἐὰν ὑπομείνωσιν ἕως τέλους, τὸ ἔλεος Κυρίου 316 ἀπεκδεχόμενοι ἐν πίστει, καὶ τῶν πειρασμῶν καὶ τῶν θλίψεων διὰ τῆς χάριτος λυτροῦνται καὶ τῆς κοινωνίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἔνδοθεν καταξιοῦνται, καὶ τῆς αἰωνίου γεέννης ἐκεῖθεν ἐξελθοῦσι, καὶ τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου κληρονομοῦσι. Τοιαύτην γὰρ ὁδὸν ὁ Κύριος ἔθετο, τὴν εἰς τὴν ζωὴν ἀποφέρουσαν, στενὴν καὶ τεθλιμμένην, ὡς γέγραπται. Διὰ τοῦτο καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ διοδεύοντες αὐτήν. Τοιαύτης τοίνυν ἐλπίδος ἡμῖν προκειμένης, καὶ τῶν τοιούτων ἐπαγγελιῶν ἡμῖν ἐπαγγελθεισῶν ὑπὸ τοῦ ἀψευδοῦς Θεοῦ, πᾶσαν ἐπανάστασιν καὶ θλιψὴν τοῦ Πονηροῦ γενναίως ὑπομείνωμεν διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν

ἀποκειμένην ἡμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὅσας γὰρ θλίψεις διὰ τὸν Κύριον ὑπομείνωμεν, τί ἀντάξιον ἢ πρὸς τὴν μέλλουσαν ἐπηγγελμένην ἡμῖν αἰωνίαν ζωὴν, ἢ πρὸς τὴν ἄνωθεν γινομένην ἐν ταῖς ὑπομενούσαις ψυχαῖς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος παράκλησιν, ἢ πρὸς τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σκότους τῆς κακίας καὶ πρὸς τὰ ὀφειλήματα τοῦ πλήθους τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, καθὰ εἴρηται· κρινόμενοι δὲ 317 ὑπὸ Κυρίου, παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. Καὶ πάλιν· οὐ γὰρ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. Γενώμεθα ὡς γενναῖοι στρατιῶται, ὑπὲρ τοῦ βασιλέως ἡμῶν ἐτοιμῶς ἀποθνήσκοντες. Ὅτε γὰρ ἐν τῷ κόσμῳ ἦμεν, ὅτε ἐν βιωτικοῖς ἀνεστρεφόμεθα πράγμασι, τοιαῦτα οὐκ ἐπάσχομεν, οὐδὲ τοιαύτας ὑφιστάμεθα θλίψεις· ἀλλὰ νῦν ὅτε προσήλθομεν τῷ Κυρίῳ εὐαρεστήσῃ, τοιαῦται ἐπαναστάσεις καὶ πειρασμοὶ καὶ θλίψεις τοῦ Πονηροῦ καθ' ἡμῶν ἐγείρονται. Ὅρας ὅτι διὰ τὸν Κύριον ταῦτα πάσχομεν, φθονοῦντος ἡμῖν τοῦ Πονηροῦ καὶ πειράζοντος διαστρέψαι ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ζωῆς, καὶ εἰς χαλῶσιν ἢ ὀλιγωρίαν ἄγειν, ἵνα μὴ εὐαρεστήσαντες σωθῶμεν; Ὅσον τοίνυν ὁ Πονηρὸς καθ' ἡμῶν ἐπεγείρεται, ἡμεῖς ἂν εὐρωμεν ἐν ὑπομονῇ ἀνδρείαν, καὶ γενναῖοι καὶ πρόθυμοι καὶ ἐτοιμῶς ἔχοντες ἕως θανάτου, εὐχόμενοι ὑπομένειν διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ἐλπίδα, πᾶσαι αὐτοῦ αἱ μεθοδεῖαι λύονται. Ἔχομεν γὰρ τὸν ὑπερασπιστὴν ἡμῶν καὶ ὑπέρμαχον Χριστόν, ὃς καὶ ἡμῖν θλιβομένοις καὶ ἐλπίζουσιν ἐπ' αὐτὸν ὑπομονὴν δίδωσι, καὶ ἐκείνους καταισχύνει, ἡμῶν τὰ 318 νικητήρια τῶν πόνων, τουτέστι τὴν βασιλείαν, διὰ τοῦ Κυρίου κομιζομένων. Γενώμεθα ὡς ἄκμονες, τυπτόμενοι καὶ μὴ ἐκδιδόντες, μηδὲ τύπους χαυνώσεως ἢ ὀλιγωρίας καὶ ἀκηδίας διὰ τῶν μαστίγων καὶ πειρασμῶν ἐν αὐτοῖς δεχόμενοι. Δερόμενοι νικήσωμεν τὸν ἀντίπαλον διὰ τῆς ὑπομονῆς. Καὶ γὰρ ὁ Κύριος ἡμῶν οὕτως τὸν ἀγῶνα τοῦτον διώδευσε, μαστιζόμενος, ὄνειδιζόμενος, διωκόμενος, ἐμπαιζόμενος, ἐμπυτόμενος· ἐσχάτῳ καὶ ἀτίμῳ θανάτῳ σταυροῦ ὑπὸ ἀνόμων τετιμώρηται, καὶ πάντα ὑπήνεγκε διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ζωῆς· ἵνα δι' ἧς ὁδοῦ θλίψεως καὶ πειρασμοῦ καὶ θανάτου αὐτὸς διώδευσε, τῇ αὐτῇ ὁδῷ ὀδεύωσιν οἱ εἰς αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ πιστεύοντες καὶ συγκληρονόμοι αὐτοῦ βουλόμενοι γενέσθαι. Ἴνα ὡσπερ αὐτὸς διὰ πολλῶν παθῶν ἔσχατον ἀποθανὼν ἐπὶ σταυροῦ ἐνίκησε σταυρωθεὶς· καὶ ἀποθανὼν ἐθανάτωσε καὶ κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν διὰ τῆς σαρκός, καθαιρήσας τὰς ἀντικειμένας δυνάμεις, καθὼς εἴρηται· 319 ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ἐδειγμάτισε θριαμβεύσας αὐτὰς ἐν αὐτῷ, οὕτω καὶ ἡμεῖς πᾶσαν ἐπανάστασιν καὶ θλίψιν τοῦ Πονηροῦ γενναίως καὶ προθύμως, ἕως θανάτου ἐλθόντες, ἐὰν ὑπομείνωμεν, τὸν ἀντικείμενον διὰ τῆς πίστεως καὶ ὑπομονῆς καὶ τῆς εἰς τὸν Κύριον ἐλπίδος. Καὶ οὕτω δόκιμοι εὐρεθέντες, καὶ ἐντεῦθεν τῆς αὐτοῦ ἀπολυτρώσεως καταξιούμεθα καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ τοῦ Πνεύματος πληρούμεθα καὶ τῆς ἐκεῖθεν αἰωνίου ζωῆς κληρονόμοι γενώμεθα· εἰς γὰρ τὸν πνευματικὸν ἀγῶνα ἢ κατὰ τοῦ ἀντικειμένου νίκη διὰ παθῶν καὶ θανάτου γίνεται. Πάσχοντες καὶ θανατούμενοι διὰ τὸν Κύριον προθύμως, νικήσωμεν τὸν ἀντικείμενον. Διὸ πᾶσαν θλίψιν καὶ πειρασμοὺς μὴ ἐπιπόνους καὶ σκληροὺς ἠγεῖσθε, ἀλλ' εὐκαίρους, καὶ ὑπομένειν πᾶσαν τοῦ Ἐχθροῦ ἐπανάστασιν, τὸν ἐπὶ τοῦ Κυρίου θάνατον ἐν ἐπιθυμίᾳ πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες, καὶ καθὼς εἴρηται ὑπὸ τοῦ Κυρίου, καθ' ἡμέραν τὸν σταυρὸν αἴροντες, ὃ ἐστὶ θάνατος. Ἀκολουθήσωμεν αὐτῷ ὀπίσω, καὶ οὕτως εὐκαίρως ὑπομένειν μὲν πᾶσαν θλίψιν, ἥτοι κρυπτὴν ἥτοι φανεράν. Εἰ γὰρ θάνατον ὑπὲρ τοῦ Κυρίου ὑπομέ 320 νειν προσδοκῶμεν καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχομεν πάντοτε ἐπιποθοῦντες, πόσω μᾶλλον οἴας ἂν θλίψεις βαρείας εὐχερῶς καὶ εὐκόλως μετὰ χαρᾶς ὑπομείνωμεν. Διὰ τοῦτο γὰρ βαρείας καὶ φορτικὰς τὰς θλίψεις ἠγούμεθα ἀνυπομονήτως ἔχοντες, ἐπειδὴ τὸν ἐπὶ τοῦ Κυρίου θάνατον πρὸ ὀφθαλμῶν οὐκ

ἔχομεν, καὶ ἐν αὐτῷ ἡ διάνοια πάντοτε οὐκ ἐπιποθεῖ. Ὁ γὰρ Χριστὸν ἐπιθυμῶν κληρονομήσαι, καὶ τὰ αὐτοῦ παθεῖν ἀκολούθως ἐπιθυμείτω· ὥστε οἱ Χριστὸν ἀγαπῶντες, ἐν τούτῳ φαίνονται· ὅταν πᾶσαν θλίψιν ἐπερχομένην αὐτοῖς, γενναίως καὶ προθύμως ὑπομείνωσι διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ἐλπίδα. Παρακαλέσωμεν οὖν τὸν Κύριον δοῦναι ἡμῖν σύνεσιν εἰς τὸ γνωρίζειν τὸ αὐτοῦ θέλημα, καὶ προθύμως ἐπιτελεῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ καὶ μακροθυμίᾳ μετὰ χαρᾶς, ἣν αὐτὸς ἡμῖν χαρίσεται, δυναμώσας ἡμᾶς εἰς πᾶσαν εὐαρέστησιν, ἵνα δόκιμοι καὶ ἄξιοι αὐτοῦ εὐρεθέντες σωτηρίας αἰωνίου τύχωμεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος καὶ ἡ δύναμις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Ἄρα οἱ ῥάθυμοι καὶ ὀκνηροὶ καὶ ἀδιάφοροι ἐν τίνι καυχῆσονται; Ἐν 321 τῇ χαννότητι αὐτῶν καὶ ἐν τῇ ῥαθυμίᾳ αὐτῶν καὶ ἀπωλείᾳ αὐτῶν; Οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι ἐρραθύμησαν! Δεῦτε, φίλοι μου, σπουδάσωμεν· δεῦτε, προσπέσωμεν αὐτῷ. Πενθήσωμεν καὶ κλαύσωμεν ἐναντίον αὐτοῦ ἀναιδῶς, ἵνα δωρήσεται ἡμῖν φωτισμὸν ψυχῆς. Συνίετε τὰς μεθοδείας τοῦ Ἐχθροῦ ἡμῶν καὶ ἀντικειμένου καὶ μισοκάλου· ὅτι βάλλει ἔμπροσθεν ἡμῶν ὀλισθήματα καὶ σκάνδαλα καὶ βλάβην πολυκτημοσύνης, μετεωρισμὸν τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ ἡδονὴν σαρκικὴν, ἔτι δὲ καὶ πολυχρόνιον τῆς παρούσης ζωῆς τὴν προσδοκίαν, δειλίαν εἰς τὴν ἄσκησιν καὶ ὀκνηρίαν εἰς τὰ εὐχὰς, ὕπνον εἰς τὴν ψαλμωδίαν καὶ ἀνάπαυσιν σαρκικὴν. Ὅσον ἐκεῖνος σπουδάξει, τοσοῦτο ἡμεῖς ἀμελοῦμεν καὶ ῥαθυμοῦμεν. Ὅσον ἐκεῖνος ἐνεδρεύει, τοσοῦτο ἡμεῖς καταφρονοῦμεν, ἐπιστάμενοι ὅτι αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐκολοβώθησαν, καὶ ὁ καιρὸς ἔφθασε, καὶ ὁ Κύριος τῆς δόξης ἔρχεται μετ' εὐπρεπείας τῆς ὠραιότητος αὐτοῦ, καὶ μετὰ φοβερῶν δυνάμεων τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἀποδοῦναι ἐκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. Φοβοῦμαι, ἀδελφοί μου, μήποτε ἐφ' ἡμᾶς πληρωθῇ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου, λέγων· ὅτι ἤξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ θαλάσσης, καὶ 322 ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, ὑμεῖς δὲ ἐκβληθήσεσθε ἔξω. Παρακαλῶ σε, τὸ φῶς τῆς ἀληθείας, Χριστέ, γέννημα τοῦ εὐλογημένου Πατρός, χαρακτήρ καὶ ἀπαύγασμα τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, ὁ καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ, ἀκατάληπτε Υἱὲ καὶ ἀνεξιχνίαστε Χριστέ καὶ ἀνεξερεύνητε Θεέ, καύχημα καὶ χαρὰ τοῖς ἀγαπῶσί σε, ἡ ζωὴ μου, Χριστέ, σῶσόν με τὸν ἁμαρτωλὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ σου καὶ μὴ ἀνταποδώσης μοι κατὰ τὰ ἔργα μου, ἀλλὰ σῶσόν με διὰ τὴν χάριν σου, καὶ οἰκτείρησόν με διὰ τὴν εὐσπλαγχνίαν σου. Ὅτι σὺ εὐλογημένος εἶ καὶ δεδοξασμένος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.